

Anmälan mot Rättspsykiatriska regionkliniken i Växjö, Landstinget Kronoberg, för att en omhändertagen mp3-spelare överlämnats till åklagarmyndigheten

Beslutet i korthet: Inom Rättspsykiatriska regionkliniken i Växjö uppstod misstankar om att en av patienterna innehade barnpornografiska bilder. Kliniken genomförde en visitation av patientens bostadsrum. Därvid påträffades och omhändertogs en mp3-spelare, vilken överlämnades till åklagarmyndigheten för vidare utredning. Patienten dömdes senare för barnpornografibrott avseende innehav av bilder som fanns på mp3-spelaren.

Uppgifter om att en patient innehar barnpornografiskt material får anses omfattade av den sekretess som gäller inom hälso- och sjukvården och får lämnas vidare bara med stöd av en sekretessbrytande bestämmelse. Sådana bestämmelser finns i 10 kap. 21 och 23 §§ offentlighets- och sekretesslagen. Bestämmelserna omfattar bl.a. sexualbrott mot barn, däremot inte barnpornografibrott.

Enligt JO:s mening kan det inte ställas alltför höga krav på hälso- och sjukvårdspersonal när det gäller att bedöma vilka brottsliga gärningar – och rubriceringen av dessa – som skulle kunna bli aktuella i ett fall som detta. Även om materialet på mp3-spelaren inte föranledde någon utredning om sexualbrott mot barn riktas ingen kritik mot kliniken för att mp3-spelaren lämnades över till åklagarmyndigheten. Inte heller framförs någon kritik mot beslutet om visitation och omhändertagande av mp3-spelaren.

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot Rättspsykiatriska regionkliniken i Växjö. AA var missnöjd med bl.a. att en mp3-spelare som omhändertagits vid en visitation den 28 december 2011 hade överlämnats till åklagarmyndigheten.

Utredning

Inledningsvis inhämtades vissa handlingar från kliniken.

Landstingsstyrelsen, Landstinget Kronoberg, anmodades därefter att inkomma med utredning och yttrande över vad AA anfört om att viss omhändertagen egendom överlämnats till åklagarmyndigheten. I yttrandet anfördes bl.a. följande.

Bakgrund

Detta ärende har även bäring på tidigare besvarad JO anmälan, 5753-2011. AA utgör en del i det nätverk som omnämns i tidigare svar till JO.

AA är dömd till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning [- - -] för bland annat grov våldtäkt mot barn, grovt barnpornografibrott. I domen beskrivs hur AA sexuellt utnyttjat minderåriga, fotograferat och spritt bilderna på internet.

AA förekommer sedan tidigare i belastningsregistret från 2009 för bland annat barnpornografibrott.

I december 2011 berättar en medpatient för en av skötarna att AA bjudit in patienten till sitt rum och visat pornografiska bilder på Tv:n. Patienten reagerade över att bilderna var barnpornografiska och lämnade därmed rummet.

Med patientens berättelse som grund beslutade cheföverläkare BB med stöd av LPT, 21 och 22 §§ att genomföra en visitation av AA:s vådrum där bland annat en mp3-spelare visiterades in.

Breven på AA:s rum öppnades endast för att leta efter otillbörliga föremål. Själva breven har inte lästs.

AA har även underkastats restriktioner avseende rätten att använda elektronisk kommunikation med stöd av 20 a § LPT, med hänsyn till vården eller rehabilitering av patienten eller för att undvika att någon annan lider skada. Frågan har prövats i Förvaltningsrätten i Växjö [- - -] där cheföverläkarens beslut ansetts varit "välgrundat och i överensstämmelse med tillämpliga bestämmelser".

Tyvärr uppstod det ett missförstånd då mp3-spelaren lämnas tillbaka till AA trots att det upprättats en anmälan. Efter att det uppdagats att mp3-spelaren lämnats tillbaka till AA visiteras den in igen.

En vårdrelation med AA har inte kunnat upprättas. AA misstänks för att ha bilder med barnpornografiskt innehåll i sin ägo. Med tanke på tidigare agerande samt tillgång till Internet och det informella nätverket som finns runt AA uppstod misstanke att aktuell mp3-spelare innehöll bevis i form av bilder och/eller film på allt från sexuellt utnyttjande av underårig till våldtäkt/grov våldtäkt av barn. Misstankarna rymms inom ramen för 6 kap. BrB. Även om patienten inte lämnat avdelningen har han personligen kunnat kontakta minderåriga via Internet direkt eller via sitt nätverk förmått någon att begå brott och/eller bidragit till att utsätta minderåriga för brott som rymms inom 6 kap. BrB.

Lagrum

Sekretess gäller inom hälso- och sjukvården för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden enligt 25 kap. 1 § OSL.

10 kap. 21 § 1 pkt OSL ger oss möjlighet att bryta sekretessen då det finns misstanke om brott mot minderåriga enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken.

Yttrande

Med stöd av 10 kap. 21 § 1 pkt i Offentlighets- och sekretesslagen har rättspsykiatriska regionkliniken brutit sekretessen. Landstinget Kronoberg har ingen kunskap att utreda huruvida sexualbrott mot minderåriga har skett, utan detta ärende är en fråga för polis och åklagare att utreda.

AA kommenterade remissvaret. Han uppgav bl.a. att han aldrig varit misstänkt för något annat än innehav av barnpornografi.

Upplysningar per telefon inhämtades från BB, chefsöverläkare vid Rättspsykiatriska regionkliniken i Växjö, som anförde att det inte skedde någon kontroll av mp3-spelarens innehåll innan överlämnandet till åklagarmyndigheten skedde.

Upplysningar per telefon inhämtades även från kammaråklagaren CC som anförde följande. AA dömdes för barnpornografibrott som avsåg innehav av 42 stycken

barnpornografiska bilder på den aktuella mp3-spelaren. Det blev inte någon utredning avseende sexualbrott med anledning av detta.

Bedömning

Enligt 8 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, LRV, gäller vid slutet rättspsykiatrisk vård bestämmelserna i 18-24 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, LPT, i tillämpliga delar.

Enligt 21 § LPT får en patient inte inneha egendom som kan skada honom själv eller någon annan eller vara till men för vården eller ordningen på vårdinrättningen. Om sådan egendom påträffas får den omhändertas.

JO har tidigare (ärende dnr 4090-2001) gjort bedömningen att det är tillåtet att söka igenom en tvångsvårdad patients bostadsrum för att säkerställa att inga förbjudna föremål förekommer. Syftet med en sådan åtgärd är att upprätthålla ordning och säkerhet och att möjliggöra god och säker vård.

Klinikens beslut att genomföra visitation av AA:s rum har enligt min uppfattning skett i enlighet med gällande rätt. När det sedan gäller omhändertagandet av mp3-spelaren vill jag anföra följande. Såvitt framkommit hade kliniken inte vetskap om vad mp3-spelaren innehöll när den omhändertogs. Det kan därför ifrågasättas om det fanns grund för att omhänderta den. Av utredningen framgår dock bl.a. att kliniken hade fått uppgifter om att AA hanterade barnpornografiskt material. Mot den bakgrunden finner jag inte skäl att kritisera omhändertagandet.

Inom hälso- och sjukvården råder en stark sekretess. Enligt 25 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, gäller sekretess inom hälso- och sjukvården för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Genom att kliniken lämnade över AA:s mp3-spelare till åklagarmyndigheten röjdes uppgiften att han innehaft barnpornografiska bilder. Den uppgiften måste anses ha omfattats av den s.k. hälso- och sjukvårdssekretessen. En uppgift för vilken sekretess gäller enligt OSL får inte röjas för enskilda eller andra myndigheter, om inte annat anges i OSL eller förordning som OSL hänvisar till (8 kap. 1 § OSL).

Enligt 10 kap. 21 § OSL hindrar inte sekretessen i bl.a. 25 kap. 1 § att en uppgift lämnas till en åklagarmyndighet eller en polismyndighet, om uppgiften angår misstanke om brott som riktas mot någon som inte har fyllt arton år och det är fråga om brott som avses i 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken eller lagen (1982:316) med förbud mot könsstymning av kvinnor.

Av 10 kap. 23 § 1 OSL framgår att en uppgift som angår misstanke om brott och som är sekretessbelagd enligt 25 kap. 1 § samma lag får lämnas till en åklagarmyndighet eller en polismyndighet om misstanken angår brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år.

Genom utredningen har framkommit att mp3-spelaren innehöll barnpornografiska bilder. AA har dömts för barnpornografibrott avseende innehav av bilderna.

Bestämmelsen om barnpornografibrott återfinns inte i 6 kap. brottsbalken om sexualbrott, utan i 16 kap. som upptar brott mot allmän ordning. Enligt 16 kap. 10 a § brottsbalken döms bl.a. den som innehar barnpornografiska bilder för barnpornografibrott till fängelse i högst två år. För grovt barnpornografibrott är straffskalan sex månader till sex år. Det kan alltså konstateras att barnpornografibrott inte omfattas av någon av de två sekretessbrytande bestämmelser som redovisats ovan.

Enligt min mening kan det inte ställas alltför höga krav på hälso- och sjukvårdspersonal när det gäller att bedöma vilka brottsliga gärningar – och rubriceringen av dessa – som skulle kunna bli aktuella i ett fall som detta. Mot bakgrund av vad som anförts i remissvaret har jag förståelse för att misstankar väcktes hos personalen om att det kunde röra sig sexualbrott mot barn. Även om materialet på mp3-spelaren inte föranledde någon sådan utredning vill jag därför inte kritisera kliniken för att mp3-spelaren lämnades över till åklagarmyndigheten.

Vad AA anför i övrigt föranleder inte något uttalande från min sida.

Jag har denna dag fattat beslut i ett annat ärende som rör liknande klagomål mot Rättspsykiatriska regionkliniken i Växjö (JO:s ärende dnr 5753-2011).

Ärendet avslutas.